

སྐད་བརྟེན་རིག་པའི་སློབ་གཞི།

语言学概论

 藏文版

Yuyanxue Gailun

● 华侃 索南才让 编译

中央民族大学出版社
PRESS OF THE CENTRAL UNIVERSITY FOR NATIONALITIES

སྐད་བརྟེན་རིག་པའི་སློབ་ཁྲིམས།
语 言 学 概 论

ཐོག་སྒྲིལ་མཁན། ལཱ་ཁན།
བསྟན་ནམས་ཆེ་རིང་།

华 侃 索南才让 编译

འཁྱེད་གཤམ། ལང་ཆེང་ཕྱན།

王青山 审订

ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ཕྱོད་ཆེན་མོའི་དཔེ་སྟར་ཁང་།

中央民族大学出版社

图书在版编目(CIP)数据

语言学概论:藏文/华侃等编译. —北京:中央民族大学出版社,2008.10(重印)

ISBN 978—7—81056—078—8

I. 语… II. 华… III. 语言学—概论—藏语 IV. HO

中国版本图书馆 CIP 数据核字(97)第 15646 号

语言学概论

编 译 华侃 索南才让

责任编辑 仁增旺姆

封面设计 布拉格工作室

出 版 者 中央民族大学出版社

北京市海淀区中关村南大街 27 号 邮编:100081

电话:68472815(发行部) 传真:68932751(发行部)

68932218(总编室) 68932447(办公室)

发 行 者 全国各地新华书店

印 刷 者 北京华正印刷有限公司

开 本 850×1168(毫米) 1/32 印张:10.875

字 数 280 千字

印 数 6501—8500

版 次 1998 年 2 月第 1 版 2008 年 10 月第 5 次印刷

书 号 ISBN 978—7—81056—078—8

定 价 18.00 元

版权所有 翻印必究

འགྲོ་བརྒྱད།

མི་རིགས་སློབ་ལུ་ཆེན་མོ་སོ་སོའི་ཐོད་ཡིག་ཆེད་གཉེར་ཆོད་ཁག་རུ་སྐར་ནས་ད་བར་
དུ་“སྐད་བརྒྱ་རིག་པའི་སློབ་མཁན་”ཀྱི་སློབ་བྲིད་སྒྲིག་འཇུགས་གནང་ཡོད་ལ། ད་མིགས་
ཡུལ་ནི་སྐད་བརྒྱ་རིག་པའི་ཆ་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་གོ་དོན་གསལ་བཤད་བྱས་ཏེ་ཕྱིན་
ཆད་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་སློབ་ཆོད་སློབ་སྦྱང་བྱེད་པར་དགོས་ཤིང་གཞུང་ལུགས་ཤེས་བྱ་
འདོན་སྦྱོང་བྱེད་པ་ཡིན། དེས་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྐོར་གསལ་འབྲེལ་བྱེད་པ་
དང་ཆབས་ཅིག་ཐོད་ཡིག་སློབ་བྲིད་ཀྱི་དོན་དངོས་རྒྱང་འབྲེལ་བྱེད་དགོས་པའི་རེ་བ་
བཏོན། གཞུང་ལུགས་འདི་ཉིད་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱི་སྐད་བརྒྱ་རིག་པའི་སྐར་གཞིའི་གཞུང་
ལུགས་དང་སྐད་ཆའི་དབྱེ་ཞིབ་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་རུས་པ་གསོ་སྦྱར་དང་མཐོ་
འདེགས་གཏོང་བ་ལ་དགོས་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། སློབ་བྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཐང་ལ་ཕན་ཅུང་
ཟད་གདགས་པའི་ཕྱིར། ར་ཆོས་བཟང་བྱ་དུ་མའི་རིང་གི་སློབ་བྲིད་ཉམས་སྦྱོར་ཚོགས་
བསྐྱེད་པ་ལའི་སྐར་གཞིའི་སྐག་ཆེད་ལས་འདིའི་བྱད་ཆོས་དང་འབྲེལ་ནས་སློབ་དེབ་
འདི་སྒྲིག་སྦྱར་བྱས་པ་ཡིན། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ས་བཅད་གཙོ་བོ་ནི་བདག་ཅག་གི་དད་
གུས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཐུར་པའི་དགེ་ལྡན་ཆེན་མོ་ལྷ་ཞོ་ལའང་མཆོག་གིས་བསྐྱེད་པ་གནང་མཛད་
པའི་«སྐད་བརྒྱ་རིག་པའི་སློབ་མཁན་»གཞིར་བཟུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་མིན་ད་རུང་མིག་
སྐར་མཐོང་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་འདི་ཚོགས་ཀྱི་ཆེད་ཆོས་དང་སློབ་དེབ་འགའ་ཡང་བྱར་ཉལ་
དཔུང་གཞི་བྱས་པ་ཡིན། ཐོད་སྐད་དང་ཐོད་སྐད་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པར་ཡང་འབད་པ་
ཅུང་ཟད་བྱས་ཏེ། སྐ་གདངས་དང་། ཐ་སྦྱད། བརྒྱ་བཅས་ཀྱི་ལེའུའི་ནང་ཐོད་
བྱ་སྐད་སོགས་སྐད་ཆའི་དཔུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཅུང་ཟད་མཆོམས་སྦྱོར་བྱས་པ་བརྒྱད་
ནས་སྒྲིག་མཁན་རྣམ་པས་མི་རིགས་སོ་སོའི་སྐད་ཆའི་ཆོས་ཉིད་ལ་རྒྱས་ཐོན་བྱེད་ཐུབ་པར་
མ་ཟད་སྐད་བརྒྱ་རིག་པའི་སློབ་བཏང་གི་གཞུང་ལུགས་དང་ཆོད་རིག་གི་ཐབས་ཤེས་ཀྱང་
ཁོང་དུ་རྒྱུད་ཐུབ་པར་བྱས་ཡོད།

སྐད་བརྟེན་རིག་པ་ནི་བྱུང་བ་ལྟ་ཞིང་འཕེལ་རྒྱས་གསར་པའི་དུས་སྐབས་སུ་གནས་
 པའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཡིན། ཞི་བའི་ལོ་འགའི་རིང་ལ་སྐད་བརྟེན་རིག་པའི་
 འཕེལ་རྒྱས་སུ་མཐུན་དེ་རྩེ་མཚུགས་སུ་ཕྱིན་པས། རང་རྒྱལ་གྱི་དེང་རབས་ཅན་བཞི་
 མངོན་འཁྱུར་ལྟེང་པར་མེད་དུ་མི་འུང་བའི་ཆོན་རིག་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཏུ་བྱུར་ཡོད།
 སོད་མི་རིགས་ལ་སྐད་དང་ཡི་གེའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཤིན་ཏུ་རིང་ལོ་ལྷན་པར་མ་བཟད།
 རིགས་རྣམས་ཕུན་སྲུལ་ཆོགས་ཤིང་བརྗོད་བྱ་རྒྱ་ཆེ་ལ་གཏིང་བཟབ་པའི་བརྟན་བཙས་བཟང་
 ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡོད་པོད། ད་ཐེངས་དུས་ཚོད་གྱི་དབང་གིས་སོད་གྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་སྒྲ་
 རིག་པའི་ཞིང་བཅུད་མང་པོ་སྤངས་ནས་སྤྱོད་དེ་བའི་འབྲུག་སྐོར་ཆོང་དུ་རེ་ཞིག་གཏོང་
 བ་རུས།

སྤྱོད་དེ་བའི་འབྲུག་སྐོར་ཆོང་དུས་ལྷུང་བུ་ལྟར་མི་རིགས་སྤྱོད་བྲལ་ཆེན་པོ་དང་མཆོ་སྦྱོན་
 མི་རིགས་སྤྱོད་བྲལ་ཆེན་པོའི་དགེ་ཆན་མི་འུང་བ་ཞིག་གིས་རིགས་རམ་ཆེན་པོ་གནང་ཞིང་།
 ལྷུང་བུ་ལྟར་མི་རིགས་སྤྱོད་བྲལ་ཆེན་པོའི་སྒོ་མཐུན་དཔའ་རིས་པད་མ་དབང་ཆེན་གྱིས་མ་ཡིག་
 ལ་མགོ་ནས་མཇུག་བར་བརྟེན་ཏེ་བསམ་འཆར་བཟང་པོ་མི་འུང་བ་ཞིག་བརྟོན་སྤྱོད།
 སྤྱོད་དེ་བའི་དེ་རིང་སྐོག་མཁན་རྣམས་ཀྱི་གཤེར་ཞལ་དང་མངལ་སྤུབ་པ་ནི་གོང་གི་མི་
 རིགས་སྤྱོད་བྲལ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་འགོ་བྱེད་རྣམས་དང་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་
 ལྷན་ཁང་གི་རྒྱ་བརྒྱུར་དང་འབྲལ་ཐབས་མེད་པས། ར་ཆོས་ཞིང་ཐག་པ་ནས་སྤྲུགས་རྩེ་
 ཆེ་ཞེས་ལྷས་དང་ལྷ་བཞིན་ཡོད། གཞན་དེ་བའི་དེའི་ནང་དུ་བཞོད་པའི་སྒྲ་རྟགས་དང་
 ཡི་གེའི་རིགས་ཤིན་ཏུ་མང་བས། པར་རྒྱིག་ལྟེང་དུས་དང་ལྷ་དག་ལྟེང་དུས་ལྷུང་དགའ་
 ཁག་མང་པོ་འབྱུང་གིན་པས། དཔེ་རྒྱན་ཁང་དང་པར་ཁང་གི་སྒོ་མཐུན་རྣམས་ལའང་
 སྤྱོད་མེད་པའི་བཀའ་དྲིན་ལྷས་པ་ཡིན།

འདི་ནི་སོད་ཡིག་གི་སྐད་བརྟེན་གྱི་བཤད་གྱི་ཆོས་ཉིད་དང་ར་བའི་གཞུང་ལུགས་
 གསལ་བཤད་བྱས་པའི་སྐོག་སྐོར་དེ་བཞོན་མ་ཡིན་པས་གནད་དོན་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད་
 པའི་ཁར། བདག་ཅག་ལྟ་བུ་ནི་ཤེས་བྱའི་རྟོག་གིས་ཀྱང་ནས་དབྱང་ཞིང་མཐོང་རྒྱ་རྒྱང་
 བས་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་ལྟར་བཟང་ནས་མཁས་པ་མཁུ་བའི་གསར་བཤད་ཅིག་རོམ་རྒྱ་

མེད་ལ་ཚིག་དོན་གང་གི་ཆ་ལའང་སྟོན་དང་ནོར་འབྲུལ་ཡོད་ངེས་པ་ས། གྲོ་དང་ལྡན་པ་
ན་མས་ཀྱིས་ལེགས་ཉེས་སྤང་དོར་དང་སྟོན་འཇུགས་གནང་བྱ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེའོ།

ཐིག་རྒྱུ་ར་མཁན་གྱིས་1992ལོའི་ཟླ་5ལ།

དཀར་ཆག

ལེའུ་དང་པོ། སྐད་ཆའི་འབྲུང་ཁྱད་སྤྲོད་པོ།	(1)
ས་བཅད་དང་པོ། སྐད་ཆའི་འབྲུང་ཁྱད་པ།	(1)
ས་བཅད་གཉིས་པ། སྐད་ཆ་ནི་མྱོ་ཆོག་ས་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་རེད།	(9)
ས་བཅད་གསུམ་པ། སྐད་ཆ་ནི་བསམ་གཞིག་ས་ཀྱི་དངོས་པོའི་མྱོ་སྒྲིག་ས་ཡིན།	(16)
ས་བཅད་བཞི་པ། སྐད་ཆ་ནི་འཕྲེལ་འདྲི་ས་ཀྱི་ལོ་བྱད་ཡིན།	(23)
ལེའུ་གཉིས་པ། སྐད་ཆ།	(32)
ས་བཅད་དང་པོ། སྐད་ཀྱི་སྒྲིའི་སྒྲིལ་ལྷག་ས་ཐང་ག་ཞི་དང་དངོས་ལྷག་ས་ཀྱི་དོན།	(32)
ས་བཅད་གཉིས་པ། སྐད་ཀྱི་དཔེ་བའི་སྐད།	(42)
ས་བཅད་གསུམ་པ། སྐད་ཀྱི་བྱེད་འབྲེལ་བ།	(58)
ས་བཅད་བཞི་པ། སྐད་ཀྱི་སྤྲོད་པའི་སྐད་ཀྱི་སྐད་ཀྱི་ལུ་གཅོད།	(68)
ས་བཅད་ལྔ་པ། སྐད་ཆ།	(84)
ས་བཅད་དྲུག་པ། སྐད་ཀྱི་འཕྲེལ་འབྲུང་།	(99)
ལེའུ་གསུམ་པ། མིང་གི་ཆོག་ས་པ།	(112)
ས་བཅད་དང་པོ། བརྟེན།	(112)
ས་བཅད་གཉིས་པ། མིང་གི་ཆོག་ས་པ།	(134)
ས་བཅད་གསུམ་པ། མིང་མཛོད།	(157)
ལེའུ་བཞི་པ། བརྟེན།	(175)
ས་བཅད་དང་པོ། བརྟེན་དང་བརྟེན་གྱི་བབས་ལམ།	(175)
ས་བཅད་གཉིས་པ། མིང་གི་རྣམ་གཞག་	(184)
ས་བཅད་གསུམ་པ། ཆོག་སྐྱོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་	(194)
ས་བཅད་བཞི་པ། བརྟེན་གྱི་རིམ་འབྲུང་།	(209)
ལེའུ་ལྔ་པ། སྐད་ཆའི་འཕྲེལ་ཁྱད་སྤྲོད་པ།	(214)
ས་བཅད་དང་པོ། སྐད་ཆ་ནི་འཕྲེལ་ཁྱད་སྤྲོད་པའི་ཞིག་རེད།	(214)

ས་བཅད་གཉིས་པ།	ཕྱད་ཆའི་ཐད་ཕྱིས།		(221)
ས་བཅད་གསུམ་པ།	ཕྱད་ཆའི་གཅིག་རྒྱུར།		(231)
ས་བཅད་བཞི་པ།	ཕྱད་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ།		(241)
ལེན་རྒྱག་པ།	ཡིག་གེ།		(250)
ས་བཅད་དང་པོ།	ཡིག་གེའི་རྩ་བ་དང་རྒྱས་པ།		(250)
ས་བཅད་གཉིས་པ།	ཡིག་གེའི་འབྲུང་ཁུངས་དང་འཕེལ་རྒྱས།		(254)
ས་བཅད་གསུམ་པ།	དབྱེད་སྐབས་ལ་ཡིག་གེ།		(262)
ས་བཅད་བཞི་པ།	ཡིག་གེ་བཙུགས་བསྟུར།		(274)
ལེན་བདུན་པ།	ཕྱད་ཆའི་རིགས་དཔྱེ་ཚུལ།		(282)
ས་བཅད་དང་པོ།	འཛམ་གླིང་གི་ཕྱད་རིགས་དང་དེའི་རིགས་དཔྱེ་ཚུལ།		(282)
ས་བཅད་གཉིས་པ།	རང་རྒྱལ་གྱི་ཕྱད་ཆའི་རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་ཁོངས་སྐོར་གཏོགས།		(297)
བྱུང་བཞེད།			
1.	རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚད་ཉམས་ཀྱི་སྤྱི་འདོན་ཉམས་ཀྱི་དཔེ་ར་བཞོད།		(313)
2.	དཔེ་ཆ་འདིའི་ནང་གི་བར་ཆད་ཀྱི་ཐོད་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་རྒྱུ་ལྟར་སྤྱོད་ཐོག་		(331)
3.	ཐོད་ཡིག་དང་ཐོད་ཡིག་གི་ཐོད་ཉམས་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་རྒྱུ་ལྟར་སྤྱོད་ཐོག་		(338)
4.	དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།		(338)

ལེབ་དང་པོ། སྐད་ཆ་འཛི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་དང་དེའི་རོ་བོ།

ས་བཅད་དང་པོ། སྐད་ཆ་འཛི་འབྱུང་ཁྲུང་ས།

༡ སྐད་ཆ་འཛི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ནི་སྐད་བཟང་རིག་པའི་ལས་འགན་ཞིག་ཡིན།

སྐད་ཆ་འཛི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་ལ་གོ་དོན་གཞིས་ཏེ། གཅིག་ནི་སྐད་ཆ་བྱེ་བྲག་པའི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ཆུ་སྐད་ཀྱི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་དང་ཚད་སྐད་ཀྱི་འབྱུང་ཁྲུང་ས། སོག་སྐད་ཀྱི་འབྱུང་ཁྲུང་ས། དེའི་ཁྲི་ལོ་སྐད་ཀྱི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། ཡང་གཅིག་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་འཛི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་ཡིན། དེ་དག་ནི་རོ་བོ་མི་འདྲ་བའི་གནད་དོན་གཞིས་ཡིན་ལོ། ད་ལྟའི་སྐད་རིགས་གང་ཞིག་དང་ཡུལ་སྐད་གང་ཞིག་ནི་བསྐལ་བ་ལ་ཐོག་གི་སྐད་ཆ་འཕམ་དེའི་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་མང་གཞིའི་ཐོག་ནས་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། མིའི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་འཛི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མིས་སྐད་ཆ་བཤད་མི་ཤེས་པ་ནས་བརྒྱུད་སྐད་ཆ་བཤད་ཤེས་པའི་བར་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཡིན་ཞིང་། དེའང་མིའི་རིགས་ཆགས་ཚུལ་གྱི་དྲུས་ལྷན་ཏུ་ཅང་རིང་པོ་དང་མཚུངས་ཏེ། མ་མཐར་ཡང་ལོ་རོ་ས་ཡའི་ཡན་ཆད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་དོ།

མིའི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་ནི་དུས་ལྷན་རིང་པོའི་རྩོན་ཏེ་བསྐལ་བ་ལ་ཐོག་གི་དྲུས་རབས་ནས་བྱུང་ཞིང་། དུས་དེའི་སློབ་ཆོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བཞོད་ཐེད་ལྟར་སྤྲོད་དེ། ད་ལྟའི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ན་མེན་ཏུ་ཁག་པོ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་ལས་ལས་མིའི་རིགས་འབྱུང་ཚུལ་གྱི་ཚུགས་ནས་འདིའི་སྐད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་མར་དུ་བྱས་འདུག་དཔེར་ན་འགའ་རེས་ལྷོ་ཤོག་རྗེས་ལུས་ཅན་དང་མི་རིགས་རྗེས་ལུས་ཅན་གྱི་སྐད་ཆ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་འཕམ། སྤུ་ལུས་སྐད་ཆ་སློབ་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པ། ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་སྤུའི་བྱ་འབྲུལ་སྤྲོ་ཆོགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་སྤྲོད། ཞོང་གསལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་དེ་ཆོའི་ཐད་ནས་དགའ་དྲུང་བའི་འབྲས་བྱ་ཅུང་ཟད་ཐོབ་ཐོང་། གནད་དོན་དངོས་སུ་ཐག་གཅོད་པ་ལ་ད་དྲུང་བར་ཐག་ཏུ་ཅང་རིང་པོ་

འདུག རྟོན་དངོས་སུ་འཛམ་གླིང་གི་མི་རིགས་གང་ཞིག་དང་མི་རིགས་དེ་ཅི་
འདྲའི་རྗེས་ལྷན་ཡིན་ནའང་། ཁོ་ཚོའི་སྐད་ཆ་ལ་འཕེལ་རིམ་ཡུན་རིང་པོ་ཞིག་ཡོད་པས།
མིའི་རིགས་ཀྱི་གདོང་མའི་སྐད་ཆ་དེ་དང་ཉེ་བཟུང་དུ་མཆིས་སོ།

སྐད་ཆའི་འབྲུང་ཁྱད་པར་ནི་གནད་དོན་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པས། སྐད་
བརྗེ་རིག་པས་དེ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་དགོས་པར་མ་ཟད། དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཚན་
རིག་ལྟེ། དཔེར་ན་འགྲོ་བའི་མིའི་སྐྱེ་དངོས་རྩ་བ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་མིའི་རིགས་
རིག་པ་དང་འགྲོ་བའི་མིའི་སེམས་ཁམས་བྱ་འགྲལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་སེམས་ཁམས་
རིག་པ། འགྲོ་བའི་མིའི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་གནད་ཆེས་རྟོག་
ཞིབ་རིག་པ། སྐྱེ་ལྷན་སྤྱང་པོའི་ནུས་པ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་གཟུགས་ཁམས་ཆགས་
རྒྱལ་རིག་པ་དང་གསེར་རིག་མོགས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་དབྱེད་པ་གཏོང་གིན་ཡོད། དེའི་རྒྱ་
མཚན་གང་ཡིན་ཞེས་ན། ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཡུལ་གྱི་འབྲུང་རྒྱལ་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་
ཉིད་རྟོགས་མ་བྱུང་ན། དེའི་རྩ་བ་དང་གཏོང་བ་མའི་སྐྱོ་ནས་གསལ་པོར་རྟོགས་མི་
བྱུང་བའི་ཕྱིར། སྐད་ཆའི་རྩ་བ་ཤེས་རྟོགས་བྱེད་ཆེད་རྩ་ཆོས་ཐོག་མར་མིའི་རིགས་ཀྱི་
སྐད་ཆ་རི་ལྟར་བྱུང་བར་རྟོག་ཞིབ་བྱ་དགོས།

༧། མར་ཁེ་མིའི་རིང་ལུགས་མ་བྱུང་གོང་གི་སྐད་ཆའི་འབྲུང་ཁྱད་པར་།

མིས་རི་ལྟར་སྐད་ཆ་བཤད་འགོ་བཙུགས་པའི་གནད་དོན་དེར་མི་ཙམས་མ་ས་ནས་
མཚར་སྔར་སྐྱེས་པ་འདྲ། གནད་རབས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་སྒྲུང་དང་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་
གཏམ་རྒྱུད་དེ་དག་གིས་རྟག་པར་འགྲོ་བའི་མིའི་སྐད་ཆ་ནི་ལྟ་ཡིས་གནང་བ་དང་། ཡང་
ན་མི་དྲག་ཆེན་པོས་གསར་སྐྱོན་མཛད་ཅིས་བཤད་དོ། གཏམ་རྒྱུད་ཁ་ཤས་ལ་ཉན་ན་
མིའི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་ལ་ཚན་རིག་དང་མཐུན་པའི་རིན་
ཐང་ཅི་ཡང་མེད། ལྟ་སྒྲུང་དང་གཏམ་རྒྱུད་མ་གཏོགས། ད་ཅུང་གནད་ནས་ད་བར་
སྐད་ཆའི་འབྲུང་ཁྱད་པར་གྱི་སྐར་ལ་བཞེད་རྒྱལ་མང་པོ་བྱུང་ཞིང་། དེ་དག་ལས་ཤུགས་
ཕྱིན་ཅུང་ཟད་ཆེ་བ་ནི་གཤམ་གསལ་ལྟར།

སྐར་ལ་ད་རྒྱས་སྐྱེ་བ། ཁོ་ཚོའི་བསམ་པར་བསྐལ་པ་ལ་ཐོག་གདོད་མའི་མིས་རང་
བྱུང་ཁམས་ཀྱི་སྐྱ་སྐྱ་ཆོགས་ལ་ཉན་ནས་(དཔེར་ན། རྩ་རྒྱུང་རྒྱུང་འབབ་པའི་སྐྱ་དང་།
རྒྱུང་གཡུག་པའི་ཁྱུར་སྐྱ། ཁྱེུུ་ཤགས་པའི་སྐྱ་ལ་སོགས་པ་ཉི་ཤུ)། སྐར་ལ་ད་རྒྱས་

བྱས་ཏེ་སྤྱང་བའི་བྱ་དངོས་དེ་དག་ལ་མིང་བཏགས་པ། དེ་ལྟར་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་
བྱང་རོ།

ཆང་མས་ཤེས་གསལ་ལྟར། སྐད་རིགས་གང་ཞིག་དང་ཡུལ་སྐད་གང་ཞིག་ལ་སྤྱར་
ལད་རྫོས་ཀྱི་མིང་ཆོག་ཡོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེའི་གངས་འཕྱར་མང་པོ་མེད། དེ་མིན་
སྐད་རིགས་གཅིག་གམ་ཡུལ་སྐད་གཅིག་གི་ཁོད་ཀྱི་མིང་ཆོག་མང་ཆེ་བ་ནི་སྤྱར་ལད་རྫོས་
བྱས་ཏེ་བྱང་བ་མ་ཡིན་ནོ། མིང་ཆོག་ཁ་ཤས་སྐད་རིགས་འདིའི་ནང་སྤྱར་ལད་རྫོས་བྱས་
ཏེ་བྱང་བ་ཡིན་ལ། སྐད་རིགས་གཞན་ཞིག་ནང་དེ་ལྟར་མིན་ལས་ཆེ། དཔེར་ན།
“བྱེལ་”ཞེས་པ་དེ་ཅུ་སྐད་ཏུ་སྤྱར་ལད་རྫོས་བྱས་ཏེ་མིང་བཏགས་པ་ཡིན་ལ། ཡིན་ན་
ཡང་ཐོད་སྐད་ཏུ་བྱེལ། དབྱིབ་ཇིའི་སྐད་ཏུ་cat དང་རང་རྒྱལ་མེའོ་རིགས་ཏ་ན་ན་ཏ་ན་
ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ཏུ་ts'u ཞེས་ཟེར། དེ་དག་སྤྱར་ལད་རྫོས་བྱས་ནས་མིང་བཏགས་པ་མ་ཡིན་
ནོ། གལ་ཏེ་སྤྱར་ལད་རྫོས་བྱས་པའི་མིང་ཆོག་ཡིན་ན། སྐད་རིགས་མི་འདྲ་པའི་ནང་
ཏུ་ལད་རྫོས་བྱེད་པ་འདྲ་མི་འདྲ་བ་ཡིན་ལས་ཆེ། དཔེར་ན། “བྱེལ་”ཞེས་པ་དེ་ཅུ་
སྐད་ནང་mau དང་མཆོ་རྩེ་ཐོད་རིགས་རང་རྒྱུང་ཁྲལ་ཐོད་ཀྱི་ཁ་སྐད་ཏུ་mimil མཆོ་
རྩེ་ཞིང་ཆེན་ཏོ་ན་ན་སོག་རིགས་རང་རྒྱུང་རྒྱང་ཐོད་ཀྱི་ཁ་སྐད་ཏུ་milol ཅིང་ཕ་ཟེར་
བའི་མི་རིགས་གངས་ལྷོ་དེའི་སྐད་ཆའི་ནང་nau ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་སོགས་སོ། ཉི་མ་
དང་ཆུ་པ། ཇི་པོ། ཁང་པ། གྱོན་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱ་དངོས་མང་པོ་ལ་རང་སྤྱང་
ནས་སྤྱ་ཐོན་རྒྱ་མེད་པས། ལད་རྫོས་བྱེད་ག་ལ་བྱབ། གཞན་ཡང་། རང་བྱང་
ཁམས་ཀྱི་སྤྱལ་བྱང་པར་བྱི་རྩོད་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་། གདོད་མའི་མིའི་སྤྱ་འདྲོན་དབང་པོ་
དར་ཞིང་རྒྱས་པ་ཞིག་མིན་པ་དང་། བཏོན་པའི་སྐད་སྤྱ་ཆད་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པས།
སྐད་སྤྱ་འགའ་ཞིག་ལ་ལད་རྫོས་བྱེད་ཐབས་མེད་པ་འཕྲ། ཡང་ན་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་ཏུ་ལད་
རྫོས་བྱེད་མི་བྱས། དེའི་ཁྱེན་གྱིས་སྤྱར་ལད་རྫོས་བྱེད་པའི་བཞེད་པ་དེའི་སོག་ནས་སྐད་
ཆའི་འབྱུང་རྒྱལ་གྱི་གནད་དོན་གསལ་བཤད་བྱེད་མི་བྱབ་ནོ།

ཆོར་ཉམས་སྤྱ་བ། ཉམ་བ་དེ་འདྲོན་མཁན་གྱིས་དེང་རབས་ཀྱི་སྐད་ཆའི་ནང་
འཕོད་ཆོག་ཡོད་པ་གཞིར་བཟུང་ནས། གདོད་མའི་མིས་ཕྱི་ཡུལ་གྱི་བྱ་དངོས་ལ་འབྲེལ་
གཏུག་བྱེད་ཏུས་ནས་རྒྱན་འཛིགས་སྤྱུག་དང་དགའ་སྤང་། ཡིད་རྒྱུ་པ་ལ་སོགས་པའི་
བསམ་རྒྱུལ་བྱང་བས་ཆོར་ཉམས་ཀྱི་སྐད་སྤྱ་རྩ་ཆོགས་ཐོན་ཏེ། རིམ་གྱིས་སྐད་སྤྱ་དེ་དག་

མིང་ཆོག་ཏུ་བྱུང་ནས་ཐོག་མའི་སྐད་ཆ་བྱུང་བར་འདྲི་བ་རེད།

སྐད་རིགས་གང་ཞིག་དང་ཡུལ་སྐད་གང་ཞིག་ལ་འབྲོད་ཆོག་ཡོད་པ་དེ་ཁས་མི་ལེན་
ཐབས་མེད་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་མཉམ་འཛིག་བྱ་རྒྱུ་དང་པོ་ནི་འབྲོད་ཆོག་གི་གྲངས་
འཁོར་མང་པོ་མེད་པ་དང་། ཐ་ན་སྤྱར་ལད་སྒྲོས་བྱེད་པའི་མིང་ཆོག་ལས་ལྷག་པར་ཉུང་
བ་རེད། གཉིས་པ་ནི་འབྲོད་ཆོག་ཐོག་ནས་བཅེ་རྒྱུད་དང་པམ་ཚུང་ཆོར་ཐད་ཀར་མཆོན་པ་
མ་གཏོགས། བཅེ་རྒྱུད་དང་ཚུང་ཆོར་དེ་དག་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་མིང་ཏུ་བྱུང་མི་རུས་པ་དང་།
བཅེ་རྒྱུད་དང་ཚུང་ཆོར་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་མིང་ཆོག་ཡོད་ནའང་། ཆང་མ་འབྲོད་ཆོག་ཡིན་
པས་མ་བྱུང་། སྐད་ཆའི་ནང་གི་བ་སྤྱད་མང་ཆེ་བ་ནི་བྱ་དངོས་སྤྱ་ཆོགས་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་
མིང་དང་གོ་དོན་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་མིང་ཆོག་རེད། དེར་བཞེན་སྤྱར་ལད་སྒྲོས་སྤྱ་བ་དང་
འདྲ་བར་ཆོར་ཉམས་སྤྱ་བ་དེས་ཀྱང་སྐད་ཆའི་འབྱུང་རྒྱལ་གྱི་གནད་དོན་གསལ་བཤད་
བྱེད་མི་བྱུང་པོ།

ལག་བརྟེན་སྤྱ་བ་(གཞུགས་ཉམས་སྤྱ་བ)། ལྟ་བུ་འདི་ནི་དེང་སང་དར་བྱུང་བ་ཅུང་
ཆེ་བའི་གཞུང་ཁྲུགས་ཤིག་ཡིན་ལ། ཁོ་རོ་བཅུ་ལྷག་ཁ་ཤས་རིང་ལ་སྐད་བརྟེན་པ་བ་
དང་མེམས་ཁམས་རིག་པ་བ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཀྱང་དེར་འཐད་པ་རེད། ཁོ་ཆའི་བསམ་
པར་སྐད་སྤྱ་དང་ལག་བརྟེན་ཆང་མས་ནང་དོན་དེས་ཅན་ཞིག་མཆོན་ཐུབ་པ་དང་།
གདོད་མའི་མི་ད་ལྟའི་འོན་པའམ་སྒྲགས་པ་དང་འདྲ་བར་ལག་བརྟེན་ཉམས་འབྱུར་ལ་
བཞེན་ནས་སྐད་ཆ་བྱས་ཏེ་པན་ཚུན་གནས་ཚུལ་བརྒྱུད་སྤྱོད་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། སྐད་སྤྱ་ནི་
ལག་བརྟེན་དང་ཆབས་ཅིག་ཏུ་བྱུང་བའི་སྤྱར་རྒྱལ་ཁོ་ན་དང་རམ་འདེགས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་
ཤིག་རེད། རྗེས་སུ་གནས་ཚུལ་རྟོག་བྱར་བྱུར་ཏེ། ལག་བརྟེན་དེས་དགོས་མཁོ་ཆོམ་མི་
བྱུང་བས། གཞི་ནས་སྤྱ་དང་ལྷན་པའི་སྐད་ཆ་བཞུགས་པར་འདྲོད། དེར་བཞེན་ཁོ་
ཆའི་ལྟ་རྒྱལ་ལ་ལག་བརྟེན་སྐད་ཆ་ནི་རོ་པོ་དང་པོ་ཡིན་ལ། སྤྱ་དང་ལྷན་པའི་སྐད་ཆ་ནི་
རོ་པོ་གཉིས་པར་འདྲོད་དོ།

ལག་བརྟེན་སྤྱ་བ་ནི་ཆོན་རིག་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་རེད། དང་པོ། ལག་བརྟེན་
དེ་མིག་གི་མཐོང་ཆད་ཁོ་ནར་བེད་སྤྱོད་ཀྱི་གོ་ཆད་པ་ལས། མི་མཐོང་སར་དེའི་རྣམ་པ་
ཤོར་བ་རེད། གཉིས་པ། གདོད་མའི་མིས་བྱ་འགྲུལ་དང་རལ་རྩལ་སྤྱ་ཆོགས་བྱེད་
དགོས་པས། ལག་པ་རྒྱས་རྒྱུན་དུ་མི་ཁོམ། གསུམ་པ། ལག་བརྟེན་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་

ལུས་པར་ཚད་ཡོད་དེ། སྐབས་འགར་ཡིན་ལ་མ་ཡིན་ཅམ་དང་། སྐབས་འགར་
 གཏན་ནས་མཚོན་པར་བྱ་མི་ཐུབ། གདོད་མའི་མིས་སྐྱ་དང་ལྡན་པའི་སྐད་ཆ་བཀོལ་
 གྱུར་བྱེད་དུས། མཚམས་མཚམས་ལ་དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ལག་བརྟུང་གང་འཆམ་ཞིག་བྱས་
 བྱིང་། ལག་བརྟུང་དེ་དག་གི་ཐོག་ནས་གོ་དོན་མཚོན་ཐུབ་པ་དེ་བདེན་མོད། ཡིན་ན་
 ཡང་དེ་ལ་རམ་འདེགས་རང་བཞིན་ལས་མེད། “སྐྱ་དང་ལྡན་པའི་སྐད་ཆ་འམ་མིང་
 ཚིག་དང་ལྡན་པའི་སྐད་ཆ་ནི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་མའི་རིགས་ཀྱི་སྒྲི་ཚིགས་ནང་མི་
 རྒྱལས་ཀྱི་འབྲེལ་འདྲིས་ཡོ་བྱད་གཅིག་ཕྱེ་འབྲས་ཚང་གི་སྐད་ཆ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ཚུས་ཉིད་
 ཏུ་མའི་རིགས་སྒྲི་ཚིགས་གང་ཡིན་ཏུང་། ཆེས་ཆེས་ལུས་ཀྱི་སྒྲི་ཚིགས་ཡིན་ན་ཡང་།
 རང་ལ་སྐྱ་དང་ལྡན་པའི་སྐད་ཆ་མེད་མི་སྲིད།” (སྟ་ལིན་གྱི་«མར་ཁེ་མའི་རིང་ལུགས་
 དང་སྐད་བརྟུང་རིག་པའི་གནད་དོན་»ནང་གསལ།)

སོར་གསལ་གྱི་ཉུང་བ་དེ་དག་གིས་སྐད་ཆའི་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་
 བྱེད་མི་ལུས་ཏེ། ཚུགས་གཅིག་ནས་དུས་རབས་ཀྱི་བཀག་རྒྱ་ཐེབས་པ་དང་དུས་དེར་
 ཚན་རིག་གོང་འཕེལ་གྱི་རྒྱ་ཚད་ཀྱིས་བཀག་འགོག་བྱས་པས་རེད། ཚུགས་གཞན་ཞིག་
 ནས་གཞུང་ལུགས་དེ་དག་གི་ཟང་གཞི་ནི་སེམས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཡིན་ལ། སྐད་ཆའི་སྒྲི་
 ཚིགས་ཀྱི་རང་བཞིན་མཐོང་མ་ཐུབ་པའི་ཕྱིན་རེད།

ག རལ་ཚྲིལ་གྱིས་སྐད་ཆ་གསར་སྒྱུན་བྱས་པ་རེད།

མར་ཁེ་མི་རིང་ལུགས་གསར་གཏོད་བྱས་པ་ནས་བཟུང་། སྐད་ཆའི་འབྲུང་ཁུངས་
 གྱི་གནད་དོན་དེ་ཙམ་པའི་ཐོག་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐུབ་པར་བྱུང་། ཁོ་ཚོས་སྐད་ཆའི་
 འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་མའི་རིགས་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་གནད་དོན་གྱི་ཁག་གཅིག་ཏུ་
 བསྐོས་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་རེད། ཨེན་གེ་སིས་«སྐྱ་ནས་མེར་རླུང་པའི་བརྒྱུད་རིམ་
 ནང་རལ་ཚྲིལ་གྱི་ལུས་པ»ཞེས་པའི་གསུང་ཚམ་གྱི་ནང་དུ། ཚད་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་གཙོ་
 རིང་ལུགས་དང་ལྷ་རྒྱས་ཀྱི་དངོས་གཙོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཉུང་ཆུང་དང་བྱེད་ཐབས་ལ་བརྟེན་
 བས། སྒྲི་ཚིགས་ཚན་རིག་དང་རང་རྒྱུང་ཚན་རིག་གི་ཐུབ་འབྲས་སྤྱིར་བཏགས་བྱས་ཏེ།
 མའི་རིགས་ཀྱི་ཆགས་དུས་བྱུང་མོང་གིས་རལ་ཚྲིལ་བྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་འབྲེལ་འདྲིས་
 གྱི་དགོས་མཁོ་དང་བསྒྲུབ་ཆེད་སྐད་ཆ་བྱང་ཞིང་། སྒྲི་མཚན་དུ་རྒྱུར་པའི་བསམ་
 གཞིགས་དང་ཆབས་ཅིག་ཏུ་བྱུང་བ་རེད། རལ་ཚྲིལ་གྱིས་སྐད་ཆ་གསར་སྒྱུན་བྱས་པ་ནི་

མར་ཁེ་མི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྐད་ཆའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་སྐྱོར་གྱི་ཙ་བའི་ལྷ་ཚུལ་ཡིན་པའི་གནད་
བསྟན།

ཆང་མས་ཤེས་གསལ་ལྟར། མི་ནི་གནའ་པོའི་སྤྱ་ལས་འཕེལ་འབྲུར་བྱས་ཡོང་
བ་ཞིག་རེད། སྤྱ་ནས་མིར་གྱུར་པ་དེ་ངོ་བོའི་ཐོག་གི་འཕྱར་མཆོང་སྤྲུམ་སྤྱི་བ་ཞིག་ཡིན་
ལ། འཕྱར་མཆོང་འདིའི་ངོ་བོ་འབྲུར་བའི་ནང་ངལ་སྤྱོད་གྱིས་རག་ལས་པའི་རང་
བཞིན་གྱི་རྒྱས་པ་ཐོན།

ངག་རྒྱན་ལ་གནའ་སྤྱ་མོའི་དུས་སུ། ཆ་བ་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་གྱི་ནགས་ཆལ་ནང་དུ་ཏྲ་
ཅང་གོང་དུ་འཕེལ་བའི་སྤྱ་མིས་འཆོ་བ་སྦྱེལ་བཞིན་ཡོད་ཅེས་ཟེར། སྤྱ་དེ་ཆོ་སྤྱོད་འགོར་
བསྐྱད་པ་དང་ཤིང་སྤྱོད་ལྡིང་དུ་ཡར་མར་འགོས་པས། ལག་པ་དང་རྒྱང་པས་ལས་
འགན་མི་འདྲ་བ་འཁྲུག་གིན་ཡོད་པར་བརྟེན། དེ་ཆོའི་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ཆགས་ཚུལ་
གོང་དུ་འཕེལ་བའང་གཅིག་འདྲ་མ་རེད། རྗེས་སུ་སའི་གོ་ལའི་གནས་གཤེས་ལ་འབྲུར་
ཤོག་བྱུང་ནས། ཆ་བ་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་གྱི་ནགས་ཆལ་རྒྱ་ཁྱོན་རྗེ་རྒྱང་དུ་གྱུར་པ་དང་།
སྤང་སྤྱོད་ས་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་རྗེ་ཆེར་གྱུར་པས། སྤྱ་མི་འུ་བྱུག་ལྟ་སྤྱོད་པོའི་ལྷང་ནས་ས་ངོས་སུ་
སྤྱོད་ཏེ་འཆོས། ས་ངོས་ཀྱི་འཆོ་ཐབས་མ་འཕྲོད་པའི་སྤྱ་རིགས་ཁ་ཤས་རིམ་གྱིས་ཉམས་
པ་དང་། གཞན་ཞིག་རིམ་བཞིན་ལངས་ནས་འགྲོ་ཤེས་ཏེ། ལག་པས་བྱེད་སྒྲིག་གཞན་
བྱེད་བྱུང་བ། མཐར་ལག་ཆ་བགོལ་ཤེས་ལ་ལག་ཆ་བཟོ་ཡང་རྒྱས་པའི་ལག་པར་གྱུར།
དེའི་ཁྱེན་གྱིས་ཡར་ལངས་ནས་འགྲོ་བ་དང་རྒྱང་ལག་ཁ་གྱིས་པ་དེ་དག་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱིས་
ངལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་སྤྱ་ལྟ་འགྲོའི་ཆ་ཁྱེན་དུ་གྱུབ་པོ།

གནའ་སྤྱ་མོའི་དུས་སུ། ང་ཆོའི་མེས་པོའི་འཆོ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་ཁྱེན་ཤིན་ཏུ་ཞུབ།
དེ་དུས་ཁོ་ཆོར་སྒྲིག་བྱུང་ཆར་གསུམ་གྱིས་འཇིགས་སྤར་སྤྱུལ་ཞིང་། རི་མཚོ་ཚུ་ཆེན་དང་
སྤྱོན་ཤིང་སྤྱུག་པོས་བསྐྱད་ལམ་བཀག་པ་དང་། རྒྱ་ལོག་དང་གཅན་གཟན་གྱིས་ད་དུང་
རྒྱན་མི་ཆད་པར་ཁོ་ཆོར་འཇབ་སྒོལ་ཡང་ཡང་བྱེད་པ་རེད། སྤྱིག་ཆགས་གཞན་དག་
ལས་ཏྲ་ཅང་གོང་དུ་འཕེལ་བའི་སྤྱ་མི་རིག་པ་སྤྱང་པོ་ཡིན་ན་ཡང་། ཉེན་ཁ་དེ་འདྲ་ཆེ་
བའི་ཁོར་ཡུག་ཏུ་རང་བྱུང་གཞོན་སྤྱོན་སྤྱ་ཆོགས་ལས་ནས་པར་རྒྱལ་བ་དང་འཆོ་བའི་རྒྱ་
ཆས་འཆོལ་བའི་ཆེད་དུ་སྐྱོར་དང་སྐྱོར་བཅས་དུར་བཙོན་གྱིས་འགྲུལ་བསྐྱོད་མི་བྱེད་ཀ་
མེད་བྱུང་། འགྲུལ་བསྐྱོད་དེ་རིགས་ནི་ངལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་འགོ་རེད།

ཕན་ཚུན་གཞིགས་འདེགས་བྱེད་དགོས། དཔེར་ན། རྒྱུ་ཆེན་ཞིག་སྤྱད་རྒྱ་མི་
མང་པོས་མཉམ་དུ་བཀྲག་ན་དག་མེད་ཞིག་པ་དང་། ཡང་དཔེར་ན། གཅན་གཟུན་
གཏུམ་པོ་ལྷུ་ཞིག་ཚུར་ཡོང་ན་སྤྱ་མི་གཅིག་གིས་འགོག་ཐབས་མེད་པས། ཆང་མ་པོས་
ཡོང་སྟེ་ཚུགས་གཅིག་དུ་བསྐྱར་ནས་སྒོལ་ན་གཞི་ནས་རྒྱལ་ཁ་ལེན་ཐུབ། དེ་ལྟར་སྤྱ་མི་
རྒྱམས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་གི་ངལ་ཚུ་ལ་འཆོ་བའི་ནང་དུ་བྱ་སྐྱོད་མཐུན་ཐབས་དང་། ཕན་
ཚུན་གཞིགས་འདེགས། ཉམས་སྦྱང་བརྗེ་རེས་བཅས་བྱེད་པའི་ཐུར་ཁོ་ཆོས་རིམ་བཞིན་
ཕན་ཚུན་གྱི་བར་དུ་བར་ག་གེ་མོ་ཞིག་མི་སྤྱད་ཀ་མེད་ཀྱི་གནས་སུ་ཐུག་ཡོད་པར་རྟོག་
དེའི་ཕྱིར། སྐད་ཆའི་འབྲུང་བ་ནི་ངལ་ཚུ་ལ་རག་ལས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན།

དགོས་མཁོ་ཁོ་ནས་སྐད་ཆ་ད་དུང་འབྲུང་མི་ཡིད། སྤྱ་མི་རྒྱམས་ངལ་ཚུ་ལ་བྱེད་
དུས་ལངས་ནས་འགྲོ་བ་དང་རྒྱུ་ལག་གི་བྱེད་ལས་བཞོས་པ་ལས། ད་དུང་སྐད་ཆ་
འབྲུང་རྒྱུར་དེས་པར་མཁོ་བའི་སྐད་སྒྲིའི་རྒྱ་ཆ་ཐུན་སྤྱུལ་ཆོག་པ་དང་གོ་དོན་གི་རྒྱ་ཆེན་
གཙོ་བོའང་འདྲོན་སྤྱད་བྱས་སོ།

ལངས་ནས་འགྲོ་བར་བརྟེན། སྤྱ་མིས་རང་འདོད་ལྟར་སྤྱོད་བྱེད་ཐུག་པར་བེད་
སྤྱོད་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། རང་འདོད་ལྟར་སྐད་སྒྲི་ཡང་འདྲོན་ཐུབ། ལངས་ནས་འགྲོ་
བར་བརྟེན། སྤྱ་མིའི་དབྲགས་རྒྱུན་གྱི་བརྟོད་ལམ་དེ་དུའུ་གངས་དགུ་བཅའི་ལྷན་ཆད་
དུ་ལྷུར་པ་དང་ཆབས་ཅིག་དུ་གེ་བ་མར་རྒྱར་ནས་མཉམ་གཤམས་ཁོག་པ་གཉིས་སུ་ལྷུར།
དེའི་ཕྱིར་ཁའི་སྤྱག་ནང་གི་སྤྱ་འདྲོན་དབང་པོ་སྤྱལ་བ་ཐུན་པེད་སྤྱོད་དང་། རང་
འདོད་ལྟར་དབྲགས་རྒྱུན་ཆོད་འཛིན་བྱས་ཏེ། མཉམ་གཤམས་སྤྱ་ཆོག་མཆགས་ཤིང་སྐད་
སྤྱ་སྤྱ་མང་འབྱེད་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས། སྐད་ཆ་ལ་དངོས་པོའི་རྒྱ་ཆ་ལྡན་ནོ།

སྐད་ཆའི་གོ་དོན་ནི་བསམ་གཞིགས་ལས་ཐུང་ཞིང་། མིའི་བསམ་གཞིགས་ཡང་
ངལ་ཚུ་ལ་ལས་ཐུང་བ་རེད། ལངས་ནས་འགྲོ་བར་བརྟེན། སྤྱ་མིའི་མིག་གིས་ཡར་
མར་གཡས་གཡོན་གྱི་དངོས་པོ་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། མཐོང་རྒྱ་རྗེ་ཆེར་ལྷུར་ནས་ཤེས་
ཆོར་འབེལ་པོར་སོང་། ངལ་ཚུ་ལ་ལས་པའི་ཆུན་གྱིས། སྤྱ་མིའི་ལག་པས་བྱི་རྩལ་གྱི་བྱ་
དངོས་འདྲ་མིན་སྤྱ་ཆོག་ལ་ཐུག་པས། དབང་ཅའི་མ་ལག་གི་རྒྱར་སྤྱང་རུས་མཐུ་རྩེ་
ལེགས་སུ་ལྷུར། ཡང་ངལ་ཚུ་ལ་ལས་པའི་དབང་གིས་སྤྱ་མིས་ཁ་ཟེས་འདྲ་མིན་སྤྱ་ཆོག་ས་

རྟེན་པ་དང་། ཁ་ཟས་དེ་དག་གིས་མིའི་སྐད་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་འཆོ་བཅུད་མང་པོ་ཞིག་
 འདོན་སྤྲོད་བྱས་པ་རེད། མདོར་ན། སྤྱི་མི་རྣམས་ཐུན་མིང་གི་འགྲུལ་བསྐྱོད་ནང་
 ལས་ལག་ལེན་ཅི་མང་དུ་སོང་བ་དང་འཆོ་བཅུད་ཀྱིས་འཛོམས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས།
 བསམ་གཞིགས་འབྱུང་བ་དེ་ལ་དངོས་པོའི་ཟང་གཞི་ཡོད་པར་ལྟར། དུས་དེར་སྐད་སྒྲ་
 གསལ་པོས་སྤྱི་མཚན་དུ་ལྟར་པའི་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་འགན་ཁུར་པར་བརྟེན། སྤྱི་མི་
 རྣམས་ཀྱིས་ངལ་སྤོང་ནང་ནས་ཐོབ་པའི་འཆར་རྒྱལ་དང་ཆོར་བ། སྤང་འཆར་སོགས་
 རྟེན་བསྐྱེད་བྱས་ནས་དོན་སྦྱིར་འབྱུང་བ་བྱས་ཏེ། ལྷོ་རྩལ་ཡུལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ནང་གི་བྱ་
 དངོས་སྤྱི་ཆོགས་དང་དེ་དག་ལན་ལྷན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པའོ།

༥། གདོད་མའི་སྐད་ཆ།

དང་ཐོག་མའི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་རིམ་འབྲེལ་ཞིག་རེད་ཅེས་ན། དབྱེད་གཞི་ཤིན་ཏུ་
 དཀོན་པས། ད་ལྟར་ཆོས་གསལ་པོ་ཤེས་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་ཆོད་དཔག་བྱས་ན་དེ་
 དུས་མིའི་སྤྱི་འདོན་དབང་པོ་དང་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་དབང་པོ་དེར་སྐབས་ལས་དར་ཞིང་
 རྒྱས་པ་དང་འབྱས་ཆང་ཞིག་མ་རེད། ད་དུང་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་སྤྱིག་གཞི་རྣམས་འཛིང་མེད་པ་
 དང་། མི་དང་མིའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡང་རྣམས་དུ་མེད་པས། སྐད་ཆ་ཤིན་ཏུ་རགས་
 ཅམ་ཡིན་ལ། སྐད་སྒྲ་དེ་འབྲས་གསལ་པོ་མིན་པ་དང་། ཆ་བའི་ཐ་སྟོན་ཏེ་ཅང་མི་
 འདར་ཞིང་སྐད་ཆའི་ཤོད་སྤངས་དང་མིང་ཆོག་སྤྱིག་འཕྲགས་ཀྱང་རགས་རམ་ཞིག་རེད།
 སྤྱི་མཚན་དུ་ལྟར་པའི་བསམ་གཞིགས་ཡོད་ཏུང་། དོན་སྦྱིར་རིམ་པ་དམའ་ལ། རྟེན་
 བསྐྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ཆད་མི་མཐོ་ཞིང་། དུས་རྒྱུན་པར་བྱ་དངོས་དངོས་དང་འབྲེལ་ཡོད།
 ཡིན་ན་ཡང་དང་ཐོག་གི་སྐད་ཆ་ག་འདྲ་རགས་རམ་ཡིན་ཏུང་། སྤྱིག་ཆགས་དུད་འགྲོའི་
 གསལ་སྐད་དང་བསྐྱར་ན་རོལ་གཏན་ནས་མི་གཅིག་པའི་བྱུང་པར་ཡོད། ཡང་དེང་
 དུས་ཀྱི་ཆད་མཐོན་པོར་གོང་འཕེལ་དུ་སོང་ཡོད་པའི་སྐད་རིགས་སྤྱི་ཆོགས་ནི་དེའི་ཟང་
 གཞིའི་ཐོག་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་དང་བསྐྱེད་ནས་ལོ་ཁྲི་ལྔ་མང་པོ་བརྒྱུད་ནས་རིམ་
 འབྱུང་བྱུང་བ་ཞིག་རེད།

སྤྱིང་ཆན།

1. ང་ཆོས་སྐད་ཆའི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་དོན་ཅི་

ཡིན།

2. རལ་ཚལ་དེ་སྐད་ཆ་བྱུང་བའི་དགོས་མཁོའི་རག་ལས་ས་ཡིན་དོན་ཅི་རེད།

3. “སྐད་ལད་ཆོས་སྒྲིབ་”དང་“ཆོར་ཉམས་སྒྲིབ་”། “ལག་བཟའི་སྒྲིབ་”དེ་དག་གིས་སྐད་ཆའི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་གནད་དོན་གསལ་བཤད་བྱེད་མི་བྱུང་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད།

ས་བཅད་གཉིས་པ། སྐད་ཆ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྐད་ཚུལ་ཞིག་རེད།

༡ སྐད་ཆ་དང་སྤྱི་ཚོགས་འདི་གཉིས་ནི་ཡན་ཚུན་བརྟེན་ནས་གནས་པ་ཡིན།

སྐད་ཆའི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕ་རྒྱུས་དེས་རང་ཆོར་སྐད་ཆ་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཆགས་པ་དང་བརླུན་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་པ་བརྟན། མིའི་རིགས་དམའ་རིམ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཆགས་དང་ཁ་གྲུས་པའི་ཉིན་དང་པོ་ནས་བཟུང་། མཉམ་ཐེབས་བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐབས་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ནས། མཉམ་གཅིག་ཏུ་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་འཐབ་ཚད་བྱས་ཏེ་འཆོ་བའི་རྒྱ་ཆས་ལོན་ཐབས་བྱས། མཉམ་པོར་བྱ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ཚོགས་ཁག་དེ་ནི་དང་ཐོག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཡིན་ནོ། མིའི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་ནི་བསྐལ་པ་ཡ་ཐོག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རལ་ཚལ་ལས་བྱུང་བ་རེད། གལ་ཏེ་མི་ནམས་ཀྱིས་སྤྱི་ཚོགས་ཚུགས་མེད་པ་དང་། སན་ཚུན་འགོ་རིང་གཏན་ནས་མེད་པར་ཁེར་རྒྱུ་དུ་འཆོ་བ་སྐྱེལ་ཞིང་། རང་བྱུང་ལ་བརྒྱུར་བ་ཤོད་མ་བྱས་ན་སྐད་ཆ་དེ་འབྱུང་མི་སྲིད། མི་མ་གཏོགས་སྤྱི་ཚོགས་དུང་འགྲོ་གཞན་དག་ལྟེ་མཐོ་རིམ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཆགས་ཤིག་ཡིན་ནའང་། དེ་དག་ལ་རང་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་མེད་ལྟུངས། སྐད་ཚོར་རྒྱག་ཤིས་ཤིང་། བཅེ་དུང་དང་རེ་འདོད་ལྟན་བྱུང་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་སྐད་ཆ་མ་ཡིན་ནོ།

སྐད་ཆ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཆགས་པ་དང་བརླུན་ནས་བྱུང་བར་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་འཕྲོ་བ་དང་བརླུན་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བ་རེད། དུས་རབས་བདུན་པ་འཕས་བརྒྱུད་པའི་གནའི་ཐོད་སྐད་ནས་ད་ལྟའི་བར་ཐོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་འཕོ་འཁྱར་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། ཆེད་དུ་ཞིབ་འཇུག་མ་བྱས་ན་གོ་བ་ལེན་དཀའ་བའི་གནས་ལ་སྤྱག་ རྒྱའི་དུས་བཞོས་ཡིག་ནས་ད་ལྟའི་བར་རྒྱ་སྐད་ལའང་འཕོ་འཁྱར་དང་གོང་འཕེལ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་ལོ་སྟོང་ལྷག་དུ་མའི་རིང་རང་ཆོའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བཟོ་ཞིང་ལས་རིགས་ཐོན་སྐྱེད་